

Ons onderwijs is ziek

Ik word er trouwens ook ziek van. Het feit dat we kinderen reduceren tot het formaat van een vaardigheidsscore en lesgeven gelijkstellen met opbrengsten halen. Deze discussie is er natuurlijk vaker en ik heb me er tot nog toe verre van gehouden, ook al vind ik er wel wat van. Maar soms, soms zit het me tot hier en nu moet het ook door mij maar eens gezegd. Nou is dat niet heel bijzonder of zo, gewoon de mening van één leerkracht. Maar het lucht lekker op.

Mijn eerste gedachte is: welke gek probeert er opbrengsten van kinderen te meten. Opbrengsten horen bij een commercieel bedrijf dat leuke producten probeert te slijten. We roepen allemaal hard dat kinderen meer zijn dan cito-scores, maar gaan ondertussen vrolijk door (of als je de uitslagen ziet vaak minder vrolijk; ze schijnen steeds lager te worden) met het vastleggen en vergelijken van vaardigheidsscores als norm voor goed onderwijs.

Aldus ontstaat van elke klas in je school een berg gegevens die gebruikt moeten worden voor de 'analyse.' Want met die mooie berg gegevens ben je er niet: ze moeten verklaard. Uiteraard, anders zit je alles voor niets te in te typen. Dus we bekijken een groep en laten we zeggen dat kinderen in die groep 'rood' scoren. Rood is ernstig: deze kinderen halen de vastgestelde groei niet. En als kinderen niet genoeg groeien komt dat ergens door.

Het kan zijn, dat de leerkracht slecht lesgeeft. Het kan zijn dat het kind ziek was ten tijde van de toets, een offday had of gewoon niet zo goed kan leren uit een boekje. Het kan ook zijn, dat de school te veel tijd aan leuke dingen besteedt en er daardoor veel lestijd verloren gaat. De leerkrachten van zo'n rood scorende klas moeten verklaren waarom hun groep het zo abominabel doet. Daar ben je we even mee zoet, want als er veel kinderen slecht scoren, moet je je fantasie goed gebruiken en dat kost tijd. De leerkracht herkent waarschijnlijk niet zijn eigen slechte lessen, dus dat wordt uitgesloten. Het kind had geen off-day, was niet ziek en moet het wel kunnen. Dus??? Wat nu? Geen idee, maar dat mag natuurlijk niet, er moet een idee komen. Doet de school te veel 'leuks?' Zou kunnen. Het kan geopperd worden als mogelijkheid, maar omdat de meningen over die stelling altijd verdeeld zullen zijn, kan hierover geen zekere conclusie worden getrokken.

Na zo'n analyse ben je gauw een paar uur verder en heb je behalve vage veronderstellingen over een miniem deeltje van een kind nog niets bereikt.

Als een andere klas betere opbrengsten heeft (yep, wat een hekel heb ik aan dat woord) en evenveel leuke dingen heeft, dan waren daar geen kinderen met een offday (anders scoorden ze wel slechter), ergo de slechte resultaten liggen aan de leerkrachten.

Of zien we nog een klein dingetje over het hoofd? Bijvoorbeeld dat er in het leven van kinderen best veel kan zijn dat voor belemmeringen zorgt of dat in een bepaalde groep veel kinderen zitten met een mindere werkhouding. Of dat er misschien veel ontzettend aardige, sociale creatieve kinderen in die groep zitten, die 'technische vakken' als taal en rekenen en lezen lastig vinden. Kan toch? Deze stelling heeft evenveel bestaansrecht als de vorige stellingen.

Maar de taak van school is ze 'goed maken' in die vakken toch? Dus er moet ergens tijd vanaf (de normale tijd werd al gevuld immers). Wat er dan geschrappt wordt weet elke leerkracht. Niet die uitjes overigens, want die zijn goed voor de pr van de school.

Die 'slecht' scorende kinderen hebben ondertussen ook gezien dat ze *laag* scoren, want zo wordt dat genoemd op school. Voor sommigen is dat iets waar ze over drie minuten niet meer aan denken, voor anderen is het iets dat ze de komende maanden zal achtervolgen, want ze moeten allerlei bijspijkerarrangementen volgen. Of van school of van bezorgde ouders. Voor weer anderen is het de zoveelste bevestiging dat ze niets kunnen, dom zijn en niet deugen als mens. Dat laatste overdrijf ik niet.

Moeten we kinderen dan niets leren? Natuurlijk wel. Moeten we niet bekijken of ze de stof begrijpen? Natuurlijk wel. De vraag is hoe en welke waarde je daaraan hecht. Kinderen die iets niet snappen, leg je dingen nogmaals uit. Dat deden leerkrachten ook voordat het louter op cognitieve prestatie, opbrengstgerichte tijdperk in het onderwijs zijn intrede deed. Rare naam overigens, alsof je daarvoor niet probeerde een 'opbrengst' te bewerkstelligen. Als *leerkracht* probeerde je toch altijd al kinderen iets *te leren*?

Alleen kijken naar datamuren en vaardigheidsscores doet kinderen en leerkrachten te kort. Je krijgt er geen blijere mensen van en zeker geen betere resultaten.

In de tijd dat je naar de mogelijke oorzaken van een rode datamuur staart, had je na kunnen denken over goede lessen. Elke leerkracht weet ook zonder datamuur wie er moeite met spelling heeft.

Als je vermoedt dat de didactiek bij een leerkracht met rode muur niet optimaal is, ga dan kijken of doe een les voor (dat laatste durft overigens bijna geen observator). Leer van elkaar. Maar ga geen redenen zitten fantaseren en invullen op formuliertjes.

En kijk eens in de betreffende klas: Gaan ze goed met elkaar om? Doen ze hun best? Hebben ze het naar hun zin? Helpen ze elkaar? Hebben ze een goede band met de leerkrachten? Dan kijk je naar mijn idee naar een topklas. Met topkinderen. Kinderen die opgroeien tot leuke volwassenen.

Wat is eigenlijk het doel van onderwijs? Hoge opbrengsten?

Of kinderen die opgroeien tot fijne mensen en die doen wat ze kunnen?

Ik dacht, ik gooi eens een knuppel in het hoenderhok.